

Eesti Haigekassa 2019. aasta eelarve seletuskiri

Sisukord

Sissejuhatus	2
Eesti Haigekassa 2019. aasta eelarve.....	3
2019. aasta eelarve III versiooni võrdlus eelarve eelmiste versioonidega.....	4
2019. aasta eelarve koostamise eeldused	5
Kindlustatute arv.....	6
Tulud	7
Tervishoiukulud.....	8
1. Tervishoiuteenused.....	8
1.1. Haiguste ennetamine.....	10
1.2. Üldarstiabi	11
1.3. Eriarstiabi	12
1.4. Õendusabi	14
1.5. Hambaravi.....	15
1.6. Kiirabi.....	16
1.7. Ravikindlustamata isikute vältimatu ravi	16
2. Tervise edendamine	17
3. Ravimid.....	18
3.1. Kindlustatutele kompenseeritavad ravimid.....	18
3.2. Täiendav ravimihüvitis.....	19
3.3. HIV, AIDS, antidoodid ja immuunpreparaadid.....	19
4. Ajutise töövõimetuse hüvitised.....	20
5. Meditsiiniseadmete hüvitised.....	21
6. Eestis kindlustatu ravi välisriigis.....	22
7. Muud kulud.....	23
7.1. Toetustegevused	23
7.2. Euroopa kindlustatu tervishoiuteenused	23
7.3. Muud tervishoiukulud.....	23
Haigekassa tegevuskulud.....	24
Reservkapital.....	25
Riskireserv.....	25
Jaotamata tulem	25

Sissejuhatus

Haigekassa seisab selle eest, et inimesed kasutaksid tervisesüsteemi võimalusi otstarbekalt enda tervise heaks. Soovime tagada kindlustunde, et tervisemure korral on asjatundlik abi ja vajalikud teenused õigel ajal kättesaadavad, sõltumata inimese sissetulekust või asukohast.

Solidaarne ravikindlustussüsteem tagab kaasaegsed ja mitmekülgsed hüvitised, mis annavad inimesele kindluse, et ta saab tervisemure korral abi. Lisaks haiguste diagnoosimisele ja ravile pöörame suurt tähelepanu ka terviseriskide ennetusele.

Eelarveprojekti ettevalmistamisel lähtusime Eesti Haigekassa nõukogu poolt aastateks 2019–2022 kinnitatud 4 aasta kulude ja kulude katteallikate planeerimise põhimõtetes sätestatud kriteeriumitest, mis võtavad arvesse nii riigi eelarvestrateegia, riigieelarve seaduse kui kehtiva tervishoiupoliitika ning haigekassa planeeritavad arengusuunad.

2019. aasta eelarveprojekti koostamisel arvestasime nii uute tõenduspõhiste tervishoiuteenuste, ravimite ja meditsiiniseadmete lisamisega tervishoiuteenuste loetellu alates 2019. aasta 1. jaanuarist kui ka 1. aprillil 2019 palgakomponendi osas muutuva tervishoiuteenuste loeteluga. Arvestame samuti 1. juuli 2019 võimalike tervishoiuteenuste loetelu muudatustega, mis on seotud erakorralise meditsiini teenuste ja kardioloogia eriala teenuste nüüdisajastamisega.

Eesti Haigekassa 2019. aasta eelarve

Tabel 1. 2019. aasta eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
HAIGEKASSA TULUD					
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa	1 111 199	1 179 281	1 217 014	1 311 839	11,2%
Tegevustoetus	16 000	95 909	95 485	139 994	46,0%
Tulud kindlustuslepingute alusel	1 487	1 500	1 525	1 500	0,0%
Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt	1 287	1 300	1 560	1 350	3,8%
Finantstulud	42	50	38	50	0,0%
Muud tulud	3 956	3 000	3 400	3 000	0,0%
EELARVE TULUD KOKKU	1 133 971	1 281 040	1 319 022	1 457 733	13,8%
TERVISHOIUKULUD					
Tervishoiuteenuste kulud	813 135	949 898	964 698	1 071 165	12,8%
Haiguste ennetamise kulud	9 332	12 483	12 483	15 715	25,9%
Üldarstiabi kulud	113 663	126 956	126 956	145 564	14,7%
Eriarstiabi kulud	629 133	679 631	693 631	750 382	10,4%
Õendusabi kulud	31 850	36 676	35 676	40 448	10,3%
Hambaravi kulud	29 157	51 913	50 413	54 004	4,0%
Kiirabi kulud	0	42 239	45 539	52 000	23,1%
Ravikindlustamata isikute vältimatu ravi	0	0	0	8 050	-
Reserv	0	0	0	5 002	-
Tervise edendamise kulud	1 515	1 600	1 700	2 400	50,0%
Ravimite kulud	126 625	138 677	146 841	169 302	22,1%
Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite kulud	126 239	130 428	136 522	137 602	5,5%
Täiendav ravimihüvitis	386	8 249	10 319	9 600	16,4%
HIV, AIDS, antidoodid ja immuunpreparaadid	0	0	0	22 100	-
Ajutise töövõimetuse hüvitiste kulud	141 297	152 338	155 500	166 166	9,1%
Meditasiiniseadmete hüvitise kulud	9 481	10 353	10 353	11 078	7,0%
Eestis kindlustatute ravi välisriigis	14 276	11 661	12 361	14 911	27,9%
Hambaravi- ja proteesihüvitiste kulud	9 274	0	0	0	-
Muud kulud	1 589	2 262	2 262	5 242	131,7%
Tervishoiukulud kokku	1 117 192	1 266 789	1 293 715	1 440 264	13,7%
HAIGEKASSA TEGEVUSKULUD					
Haigekassa tegevuskulud kokku	9 975	11 531	11 531	13 300	15,3%
EELARVE KULUD KOKKU	1 127 167	1 278 320	1 305 246	1 453 564	13,7%
Eelarve aasta tulem	6 804	2 720	13 776	4 169	-
RESERV					
Reservkapitali muutus	6 160	2 058	2 059	9 463	-
Riskireservi muutus	2 037	3 210	3 209	3 469	-
Jaotamata tulemi muutus	-1 393	-2 548	8 508	-8 763	-
Kokku reservide muutus	6 804	2 720	13 776	4 169	-

2019. aasta eelarve III versiooni võrdlus eelarve eelmiste versioonidega

Tabel 2. 2019. aasta eelarve III versiooni võrdlus eelarve eelnevate versioonidega tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve I versioon	2019 eelarve II versioon	2019 eelarve III versioon	Muutus
HAIGEKASSA TULUD							
EELARVE TULUD KOKKU	1 133 971	1 281 040	1 319 022	1 445 643	1 457 733	1 457 733	0
TERVISHOIUKULUD							
Tervishoiuteenuste kulud	813 135	949 898	964 698	1 063 958	1 071 165	1 071 165	0
Tervise edendamise kulud	1 515	1 600	1 700	2 101	2 400	2 400	0
Ravimite kulud	126 625	138 677	146 841	168 404	169 302	169 302	0
Ajutise töövõimetuse hüvitiste kulud	141 297	152 338	155 500	166 648	166 166	166 166	0
Meditatsiooniseadmehüvitise kulud	9 481	10 353	10 353	11 078	11 078	11 078	0
Eestis kindlustatu ravi välisriigis	14 276	11 661	12 361	15 161	14 911	14 911	0
Hambaravi- ja proteesihüvitise kulud	9 274	0	0	0	0	0	0
Muud kulud	1 589	2 262	2 262	4 993	5 242	5 242	0
Tervishoiukulud kokku	1 117 192	1 266 789	1 293 715	1 432 343	1 440 264	1 440 264	0
HAIGEKASSA TEGEVUSKULUD							
Haigekassa tegevuskulud kokku	9 975	11 531	11 531	13 300	13 300	13 300	0
EELARVE KULUD KOKKU	1 127 167	1 278 320	1 305 246	1 445 643	1 453 564	1 453 564	0
Eelarve aasta tulem	6 804	2 720	13 776	0	4 169	4 169	0

18.08.2018 kinnitas haigekassa nõukogu Eesti Haigekassa 4 aasta eelarvepositsiooni, mille järgi oli 2019. aasta eelarves planeeritud tulude ja kulude tasakaal. Vabariigi Valitsusele esitati haigekassa 2019. aasta eelarvepositsiooniks 4,2 miljonit eurot.

Tulude eelarve on võrreldes eelarve I versiooniga suurenenud 12,1 miljonit eurot, mis tuleb Rahandusministeeriumi tulude prognoosi täpsustusest. Tervishoiukulude eelarve on suurenenud 7,9 miljoni euro võrra. Eelarve III versioon võrreldes eelarve II versiooniga ei ole muutunud.

2019. aasta eelarve koostamise eeldused

2019. aasta eelarveprojekti II versiooni koostamisel on lähtutud haigekassa nõukogu poolt 18.08.2019 kinnitatud 4 aasta kulude ja kulude katteallikate planeerimise põhimõtetest ja Eesti Haigekassa 2019. aasta eelarve projekti ettevalmistamise nõuetest.

Üheks oluliseks sisendiks eelarve koostamisel on Rahandusministeeriumi viimane majandusprognoos.

Tervishoiuteenuste eelarve planeerimisel on aluseks hinnatud nõudluse ravijuhud. Tervishoiuteenuste hindade arvutamisel on lähtutud 30. novembril 2018 allkirjastatud kollektiivlepingust.

Kindlustatule kompenseeritavate ravimite planeerimisel on arvestatud varasema 4 aasta hüvitiste trende, ravimikasutuse prognoositavaid muutusi ning soodusravimite loeteluga kaasnevaid muutusi.

Ajutise töövõimetuse hüvitise planeerimisel on arvestatud varasema 4 aasta hüvitiste trende, tööjõuturu muutusi ning kindlustatute ja hooldatavate vanuselise struktuuri muutusi. Sünnitushüvitiste puhul on arvestatud sünnitaja keskmise vanuse kasvu.

Avatud kohustuste (meditsiiniseadmed, kindlustatu ravi välisriigis) puhul on 2019. aasta eelarve koostamisel lähtutud varasemate aastate kasutuse trendidest. Meditsiiniseadme hüvitiste eelarve koostamisel on arvestatud ka meditsiiniseadmete loetellu uute tõenduspõhiste ja kulutõhusate seadmete lisamisega kaasnevaid muutusi.

Tervise edendamise eelarve koostamisel on lähtutud 2019. aasta tervise edendamise tegevuskava projektist.

Tabel 3. Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi makronäitajad

	2018	2019	2020	2021	2022
Keskmine palk (eurodes)	1 307	1 385	1 458	1 534	1 613
Keskmise palga kasv (%)	7,0	6,0	5,2	5,2	5,2
Tarbajahinnaindeks (%)	3,3	2,8	2,4	2,0	2,0
Tööhõive kasv (%)	1,2	0,8	-0,1	-0,1	-0,2
SKP reaalkasv (%)	3,6	3,0	2,9	2,8	2,7

Kindlustatute arv

Ravikindlustusele on õigus Eesti alalisel elanikul, kelle eest on tasutud sotsiaalmaksu. Samuti on ravikindlustus kõigil, kes viibivad siin tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel, kui nende eest tasutakse või nad tasuvad iseenda eest sotsiaalmaksu. Lisaks tagab riik ravikindlustuse alla 19-aastastele lastele, õpilastele ja üliõpilastele, ajajateenijatele, rasedatele, töötutele, lapsehoolduspuhkusel olijatele, ülalpeetavatele abikaasadele, pensionäridele, puudega inimeste hooldajatele ja haigekassaga vabatahtliku kindlustuslepingu sõlminutele.

Ravikindlustuse statistikas on eri alustel ravikindlustatud inimesed jagatud viide rühma:

- **töötavad kindlustatud** – tööandja poolt kindlustatud inimesed, füüsilisest isikust ettevõtjad (sh nende tegevuses osalevad abikaasad), juhtimis- ja kontrollorgani liikmed, võlaõigusliku lepingu sõlminud inimesed, osalise või puuduva töövõimega inimesed;
- **kindlustatutega võrdsustatud** – pensionärid, lapsed, õpilased, rasedad, ülalpeetavad abikaasad, usulise ühenduse registrisse kantud kloostri nunnad või mungad;
- **riigi kindlustatud** – töötukassas arvel olivad, lapsehoolduspuhkusel olivad, ülalpeetavaid lapsi kasvatavad vanemad, puudega inimese hooldajad, ajajateenijad, doktoranditoetuse saajad, loometoetuse saajad, päästeteenistuse toetuse saajad, mittetöötavad vanaduspensioniealised, rahvusvahelise kaitse saajad;
- **välislepingu alusel kindlustatud** – teisest Euroopa Liidu (EL) liikmesriigist Eestisse elama asuvad pensionärid, teisest ELi liikmesriigist Eestisse lähetatud töötajad, teise ELi liikmesriiki lahkuvad Eesti pensionärid, Vene Föderatsiooni sõjaväepensionärid;
- **vabatahtliku lepingu alusel kindlustatutega võrdsustatud** – vabatahtliku ravikindlustuse lepingu sõlminud inimesed.

Statistiliselt arvestatakse eelkõige töötavate kindlustatute kindlustusliiki. See tähendab, et kui inimesel on mitu kehtivat kindlustust, siis ravikindlustuse statistika andmeid topelt ei näidata. Seetõttu kajastuvad näiteks nii pensionärina kui ka töötava inimesena kindlustatute andmed vaid töötavate kindlustatute all.

Eelarve koostamisel on aluseks võetud 12 kuu keskmine kindlustatute arv.

Tabel 4. Kindlustatute arv

	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	Muutus võrreldes 31.12.2016 (inimeste arv)	Muutus võrreldes 31.12.2017 (inimeste arv)
Töötavad kindlustatud inimesed	604 781	618 289	632 428	27 647	14 139
Kindlustatutega võrdsustatud inimesed	586 512	578 221	575 621	-10 891	-2 600
Muud kindlustatud inimesed	45 984	44 417	43 568	-2 416	-849
Riigi kindlustatud inimesed	43 073	41 234	39 895	-3 178	-1 339
Välislepingu alusel kindlustatud inimesed	2 356	2 612	3 146	790	534
Vabatahtliku lepingu alusel kindlustatutega võrdsustatud inimesed	555	571	527	-28	-44
Kokku	1 237 277	1 240 927	1 251 617	14 340	10 690

Tulud

Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa

Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa tulu prognoosimisel on aluseks Rahandusministeeriumi poolt koostatud suvine majandusprognoos. Selle prognoosi järgi kasvab 2019. aastal sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa tulu võrreldes 2018. aasta eelarvega 11% ehk ligi 133 miljonit eurot.

Tegevustoetus

Alates 2018. aastast arvestatakse haigekassa eelarvesse täiendava tuluna eraldi riigieelarvest, mis arvestatakse mittetöötavate vanaduspensionäride vanaduspensionitelt. Tegevustoetuse eesmärk on laiendada ravikindlustuse tulubaasi, et vähendada selle sõltumist vaid tööhõivel põhinevast rahastamisest ja tagada seeläbi ravikindlustussüsteemi rahastamise pikaajaline jätkusuutlikkus. Riigieelarvest kantakse eraldi Eestis Haigekassa eelarvesse mittetöötavate vanaduspensionäride pensionite kogusummast 2019. aastal 10%.

Tulud kindlustuslepingute alusel

Kindlustatud isikuga võrdsustamise lepingu alusel laekuvad tulud on vabatahtliku kindlustuslepingu alusel saadud tulu ja tulu Eestis elavate Vene Föderatsiooni sõjaväepensionäride kindlustamisest. Kindlustuslepingutelt saadava tulu planeerimisel on lähtutud eelnevate aastate kasvutrendist.

Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt

Sissenõuetena kajastatakse kindlustusfirmale esitatud liikluskahju tagajärjel väljamakstud ravikindlustushüvitiste sissenõuded, tööandjatele esitatud alusetute kindlustuskannetega haigekassale tekitatud kahju sissenõuded ning tervishoiuteenuste osutajatele, apteekritele, kindlustatutele ja tööandjatele kontrolli tulemusena esitatud nõuded. Sissenõuete eelarve planeerimisel on lähtutud eelnevate aastate kasvutrendist.

Finantstulu

Haigekassa reservkapitali, riskireservi ja vabade rahaliste vahendite hoidmisest saadav tulu on planeeritud lähtudes Rahandusministeeriumi kassareservi tulususe prognoosist, arvestades riigi kontsernikontol hoitava raha aasta keskmist jääki.

Muud tulud

Muudes tuludes kajastatakse haigekassa poolt esitatud nõuded Euroopa Liidu liikmesriikide pädevatele asutustele nende riikide kindlustatutele Eestis osutatud raviteenuste eest, tulu raviteenuste arvete töötlemisest ning tegevuskulude ja ravikindlustuse kuludega seotud valuutakursi muutuste kasumid.

Tabel 5. Tulude eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa	1 111 199	1 179 281	1 217 014	1 311 839	11%
Tegevustoetus	16 000	95 909	95 485	139 994	46%
Tulud kindlustuslepingute alusel	1 487	1 500	1 525	1 500	0%
Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt	1 287	1 300	1 560	1 350	4%
Finantstulud	42	50	38	50	0%
Muud tulud	3 956	3 000	3 400	3 000	0%
Kokku	1 133 971	1 281 040	1 319 022	1 457 733	14%

Tervishoiukulud

1. Tervishoiuteenused

Haigekassa prioriteediks on jätkuvalt tagada kvaliteetse arsti- ja õendusabi õigeaegne kättesaadavus ning toetada esmatasandi tervishoiu arengut. Ühtlasi on haigekassa eesmärgiks jätkuvalt laiendada teenustepaketti tõendus põhiste ja kulutõhusate diagnostika- ja ravimeetodite lisamisega.

Tervishoiuteenuste eelarve koostamise aluseks on metoodiliselt koostatud haigekassa nõudluse ja tervishoiuteenuste 4 aasta prognoos, mis omakorda sisaldab nii võrgustamise mõju analüüsi makrotasemel, arvestab rahvusvaheliste analüüside (sh Maailmapanga analüüs) tulemusi, esmatasandi arengusuundi ning kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtteid.

Avatud turu tingimustes ühtlustuvad tervishoiuspetsialistide palgad Eestis ja lähiriikides ning muude tervishoiu sisendressursside maksumused. Haigekassa arvestab tervishoiuteenuste hinnakujunduses vajadusega tagada Eesti tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkus. Tervishoiuteenuste eelarve koostamisel on arvestatud tervishoiutöötajate miinimum palgamääradega lähtuvalt 30. novembril 2018 allkirjastatud kollektiivlepingust.

Tervishoiuteenuse eelarvesse on planeeritud reserv summas 5 miljonit eurot, mis on arvestatud 1. juuli 2019 kehtima hakkava tervishoiuteenuste loetelu muudatusteks.

Tabel 6. Tervishoiuteenuste eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Haiguste ennetamise kulud	9 332	12 483	12 483	15 715	26%
Üldarstiabi kulud	113 663	126 956	126 956	145 564	15%
Eriarstiabi kulud	629 133	679 631	693 631	750 382	10%
Õendusabi kulud	31 850	36 676	35 676	40 448	10%
Hambaravi kulud	29 157	51 913	50 413	54 004	4%
Kiirabi kulud	0	42 239	45 539	52 000	23%
Ravikindlustamata isikute vältimatu ravi	0	0	0	8 050	-
Reserv	0	0	0	5 002	-
Kokku	813 135	949 898	964 698	1 071 165	13%

Olulisemad muudatused tervishoiuteenuste loetelus, mis mõjutavad tervishoiuteenuste 2019. aasta eelarvet:

- Uued teenused: lähtudes erialaühenduste ettepanekutest lisatakse tervishoiuteenuste loetellu tõendus põhised ja kulutõhusad uued teenused (mh alalõualiigese totaalne endoprotees, enteraalne toitmine, bioloogilise ravi uued näidustused, immuunravi kopsukasvaja ja Hodgkini lümfoomi korral, mitmete harvaesinevate haiguste ravimid jne) ning muudetakse olemasolevaid, eesmärgiga tagada kindlustatud isikutele paremad ravivõimalused.
- Erialati teenuste terviklik nüüdisajastamine: uuendatakse endovaskulaarkirurgia ja verepreparaatide teenuste nimekirja, piirhindu ja rakendustingimusi.
- Hiiumaa Haiglas tasu nüüdisajastamine: tasus kajastatakse eriarstiabis kokkulepitud optimaalseid üldkulusid ning muudetakse arstide töötasu komponenti, et motiveerida külalisarste ja kohalikke arste osutama teenust Hiiumaa Haiglas.
- Operatsiooniruumide ja transporditeenuste nüüdisajastamine: uuendatakse teenustes operatsiooniruumide kirjeldusi ning transporditeenuseid toetudes tegelikele kuludele. Transporditeenuste puhul on oluline, et

tervishoiuteenuste loetelus oleksid kajastatud õiglasel hinnal, kuna vastasel juhul võib tekkida motivatsioon kasutada haiglavahelisteks transportsõitudeks kiirabi.

- IT kulu komponendi maksumuse uuendamine (v.a üldarstiabi): tulenevalt tegelike kulude analüüsist ja ravikindlustuse eelarve võimalustest. IT-kulud suurenevad haiglatel aasta-aastalt eeskätt investeringute tõttu e-süsteemi arendusse.
- Ravimiteenuste piirhindade muutmine: seotud toimeainete ühikuhindade muutusega.
- Üldarstiabi: Perearstide baasraha piirhind viiakse vastavaks tegelikele kuludele (standardkulule), lisatud on uus teenus isikustatud nõustamine perearsti nõuandetelefonile. Laiendatud on e-konsultatsiooni võimalusi lisanduvate taastusraviarsti, dermatoveneroloogia, veresoontekirurgia ja valuravi erialadega. Lisatud on esmatasandi tervisekeskuse filiaali mõiste ja tingimused.
- Kooliteravishoiu teenuse nüüdisajastamine: uuendatud teenuse kirjeldusi ja piirhindu toetudes tegelikele kuludele.
- Ennetus: lisatud on teenus mammograafiline sõeluuring, kuna sõeluuringul teenuse kvaliteedinõuded ja andmehõive on erinevad võrreldes tavateenusega.
- Hambaravi: laiendatud on hambaravi võimalusi vaimse või füüsilise puudega isikutele.

1.1. Haiguste ennetamine

Haiguste ennetamise all mõistame tegevusi, mis on otseses seoses riigi rahvastiku tervise arengukavaga ja haigekassa strateegiliste eesmärkidega ning mis tõenduspõhiselt aitavad kaasa haiguste varajasele avastamisele – tervisekontrollid, rasedate ja vastsündinute skriiningud, vähi sõeluuringud. Samuti kuuluvad siia tegevused, mis on suunatud krooniliste haiguste ägenemiste ning neist põhjustatud tüsistuste vähendamiseks või ärahoidmiseks – krooniliste haiguste ohjamine läbi perearsti kvaliteedisüsteemi rakendamise, et vältida edaspidiseid suuri kulutusi seoses nende haiguste raviga ning inimeste varajast töövõime kaotust, invaliidistumist või surma. Haigekassa kompenseerib oma kindlustatutele suures mahus ka ennetaval eesmärgil väljastatud ravimeid ja meditsiiniseadmeid. Seega toimub haiguste ennetamine tervishoius igal tasandil.

Haiguste ennetamise eelarves olevatest vahenditest toetatakse ainult väikest osa haigekassa poolt finantseeritavatest ennetustegevustest – selle üheks põhjuseks on vajadus uusi ennetustegevusi väljaarendamise faasis sihipärasemalt toetada ja nende rakendumist jälgida, et tagada tegevuste detailne analüüs ja piisav sihtrühma hõlmatus. Nende eesmärkide saavutamisel on võimalik väljaarendatud ennetustegevused integreerida kas eri- või perearstiabi osaks.

Haiguste ennetamise eelarve kasvu on mõjutanud:

- sõeluuringu sihtrühmade laiendamine ja hõlmatus suurendamine, protsessi kaasajastamine ja teenuste järelevalve tõhustamine ning elanikkonna teadlikkuse suurendamine;
- lastele ja noortele suunatud teenustepaketi laiendamine nii lubatud teenuste kui ka sihtrühmade laiendamise osas – noorte reproduktiivtervise nõustamise projekti sihtrühm laienes kahe sünnikohordi võrra, noormeestele suunatud teenustepaketi võimestamine ja ravi järjepidevust tagavate raviteenuste lisamine, noorsportlaste tervisekontrollide programmi uuendamine ja füsioteraapia teenuse lisandumine.
- Tervise Arengu Instituudist ületulevad noorte seksuaaltervise ja sõltuvusraviga seotud kulude katteks on vahendid planeeritud haiguste ennetamise tõhustamise ja arendamise reale

Tabel 7. Haiguste ennetamise eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Koolitervishoid	5 312	7 018	6 935	8 196	17%
Noorte reproduktiivtervise arendamine	1 117	1 577	1 577	2 090	33%
Noorsportlaste tervisekontroll	885	1 091	1 091	1 204	10%
Rinnavähi varajane avastamine	1 003	1 469	1 469	2 325	58%
Emakakaelavähi varajane avastamine	369	630	630	721	14%
Jämesoolevähi varajane avastamine	418	542	542	979	81%
Analüüsid haiguste ennetamise tõhustamiseks ja tervishoiusüsteemi arendamiseks	150	156	150	200	28%
Muu ennetus	78	0	89	0	-
Kokku	9 332	12 483	12 483	15 715	26%

1.2. Üldarstiabi

Haigekassa peab oluliseks tugevdada ja laiendada perearstide- ja õdede ravi koordineerija ning tervisenõustaja rolli. Perearstiabis on haigekassa prioriteediks, et peamised vajalikud uuringud ja protseduurid saaksid patsientidele määratud ja tehtud perearsti poolt või tema koordineerimisel. Samuti toetame perearstide ja eriarstide aktiivse koostöö arendamist e-konsultatsiooni teenusena ning panustame elektroonilise saatekirja kiirese väljatöötamisse, hõlbustamaks perearstide ja eriarstide koostööd patsientide ravis ja saatekirjade diferentseerimist vastavalt patsiendi tervises seisundile.

Üldarstiabi eelarve kasvu on mõjutanud:

- esmatasandi tervisekeskuste rahastuse suurenemine – prognoositavalt rahastatakse aastas keskmiselt 147 perearsti nimistut enam (mõju üldarstiabi eelarvele 3,3%). Peamine mõju eelarvele avaldub baasraha real (3,0 miljonit eurot);
- üldarstiabi teenuste kaasajastamine ning standard ja piirhinna võrdsustamine baasrahas (mõju eelarvele 2,2 miljonit eurot);
- e-konsultatsiooni võimaluse laiendamine lisanduvate taastusraviarsti, dermatoveneroloogia, veresoontekirurgia ja valuravi erialadega.
- Teraapiafondi rahastamises on arvestatud tervisekeskuste rahastamise suurendamisega. 2018. tegelik täitmine jääb oluliselt alla planeeritud eelarve. Võrreldes 2018. aasta tegeliku tulemusega 2019. aastal teraapiafondi rahastamine kasvab.

Tabel 8. Üldarstiabi eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Baasraha	13 111	15 294	14 532	22 883	50%
Kauguse lisatasu	661	683	649	717	5%
Lisatasu teise pereõe eest	6 701	8 539	8 320	10 559	24%
Pearaha kokku	62 435	68 813	68 768	73 804	7%
Pearaha kuni 3 a vanuste kindlustatute eest	3 538	3 883	3 993	4 204	8%
Pearaha 3-6 a vanuste kindlustatute eest	3 788	4 094	4 079	4 279	5%
Pearaha 7-49 a vanuste kindlustatute eest	25 279	27 701	27 696	29 471	6%
Pearaha 50-69 a vanuste kindlustatute eest	17 661	19 474	19 425	20 743	7%
Pearaha üle 70 a vanuste kindlustatute eest	12 169	13 661	13 575	15 107	11%
Perearsti uuringute fond	23 978	25 446	27 212	29 019	14%
Perearsti nõuandetelefon	647	749	731	770	3%
Tegevusfond	886	984	904	974	-1%
Perearsti teraapiafond	899	2 346	1 268	1 933	-18%
Perearsti kvaliteedi lisatasu	3 958	3 636	4 180	4 347	20%
Tööajaväline lisatasu	387	466	392	558	20%
Kokku	113 663	126 956	126 956	145 564	15%

1.3. Eriarstiabi

Koostöös erialaseltsidega kaasajastatakse regulaarselt erialade teenuste struktuuri, standardkulusid, piirhindu ning teenuste rakendustingimusi eesmärgiga tagada patsientidele kaasaegse ja tõenduspõhise ravi osutamine ning ravikindlustuse vahendite efektiivne kasutus. Jätkame kaasaegsete diagnostika- ja ravimeetodite ning ravimite kasutuselevõtu toetamist nii uute tervishoiuteenuste loetellu lisamisega (s.o kaasaegse ravi kättesaadavuse tagamine) kui ka juba varasematel aastatel lisatud teenuste ja ravimite laiema kasutuselevõtu võimaldamisega (s.o ravi struktuurne kallinemine).

Haigekassa prioriteediks eriarstiabis on HVA võrgustumise toetamine, mis võimaldaks parandada patsiendi tervikkäsitlust eriarstiabis, vähendada dubleerivaid tegevusi ja tervishoiuressursside ebaoptimaalset kasutust.

Eriarstiabi eelarve koostamisel oleme lähtunud hinnatud nõudlusest ja eelarve vahenditest. Tervishoiuteenuste hinnatud nõudlus on kindlustatute tervise seisundist tulenev vajadus tervishoiuteenuste kasutamiseks, mille osas haigekassa võtab tasu maksmise kohustuse üle seaduses sätestatud korras ja ulatuses. Nõudlus muutub läbi aastate tulenevalt kindlustatute ealise ja soolise koosseisu muutustest, meditsiinitehnoloogiate arengust ning tervishoiukorralduse muutumisest. Nõudlust hinnatakse igal aastal enne eelarve koostamist. Eelarve piirangutest tulenevalt ei ole võimalik rahastada kogu hinnatud nõudlust, rahastamise osakaal lähtub prioriteetidest. 2019. aasta eelarves rahastame eriarstiabi järgnevalt:

- Täismahus nõudlusest on rahastuses tagatud
 - laste plaaniline ambulatoorne ravimaht kõigil erialadel
 - eripositsioonid – organsiirdamine, sünnitused, viljatusravi, luuüdi transplantatsioon, kuulmisimplantatsioon, hemodialüüs, peritoneaaldialüüs ning ülikallis ravi
 - vältimatu abi osutamine kõikidel erialadel. Vältimatu abi all mõistame tervishoiuteenust, mida osutatakse olukorras, kus abi edasilükkamine või selle andmata jätmine võib põhjustada abivajaja surma või püsiva tervisekahjustuse
- Bioloogiline ravi on tagatud rahalises mahus 2018. aasta eelarve täitmise prognoosi tasemel, piirhindade odavnemise arvelt saab suurendada kättesaadavust (uued patsiendid)

2019. aasta eriarstiabi eelarve prioriteetideks on eeskätt laste ravi, psühhiaatria, infektsioonhaigused ja suure vältimatu abi osakaaluga erialad. Samuti on eesmärgiks hoida endoproteeside ja kataraktide osas 2018. aasta saavutatud taset.

Tabel 9. Eriarstiabi eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Eriarstiabi kokku	606 370	653 352	666 107	724 187	11%
ambulatoorne kokku	230 068	233 763	251 000	261 556	12%
päevaravi kokku	46 139	51 854	50 328	52 361	1%
statsionaarne kokku	330 163	367 735	364 779	410 270	12%
Ülikallid juhud	8 558	10 299	10 168	6 015	-
Eriarstiabi kuutasu	0	0	1 781	2 794	-
Valmisolekutasu	14 205	15 980	15 575	17 386	9%
Kokku	629 133	679 631	693 631	750 382	10%

Tabel 10. Eriarstiabi ravijuhud

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Eriarstiabi kokku	3 243 662	3 061 429	3 266 790	3 127 178	2%
ambulatoorne kokku	2 969 622	2 780 035	2 988 282	2 836 010	2%
päevaravi kokku	80 601	83 323	83 576	85 089	2%
statsionaarne kokku	193 439	198 071	194 932	206 079	4%
Ülikallid juhud	79	80	97	40	-
Eriarstiabi kuutasu	0	0	9	12	-
Valmisolekutasu	365	368	359	356	-3%
Kokku	3 244 106	3 061 877	3 267 255	3 127 586	2%

1.4. Õendusabi

Õendusabi eesmärk on patsiendile parima võimaliku elukvaliteedi ja toimetuleku saavutamine või säilitamine. Õendusabi vajavad patsiendid, kes ei tule iseseisvalt toime kroonilistest haigusest tingitud erinevate häirete ja puuete tõttu.

Õendusabi arengus on lähiaastate märksõnaks kvalitatiivne kasv. Koostöös Sotsiaalministeeriumiga on väljatöötamisel hooldus- ja õendusabi vajaduse hindamise ühtsed põhimõtted ja juhendid ning seoses sellega suunatakse täiendavad vahendid statsionaarsesse õendusabisse. Jätkuvalt on õendusabi arendamisel meie prioriteet koduõendusteenuse kättesaadavuse parandamine vähendades seeläbi aktiivravi koormust.

Tabel 11. Õendusabi eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Statsionaarne õendusabi	24 920	28 989	26 684	30 427	5%
Koduõendus	6 930	7 687	8 992	10 021	30%
Kokku	31 850	36 676	35 676	40 448	10%

Tabel 12. Õendusabi ravijuhud

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Statsionaarne õendusabi	18 947	20 149	20 071	21 549	7%
Koduõendus	38 111	38 181	38 033	38 739	1%
Kokku	57 058	58 330	58 104	60 288	3%

1.5. Hambaravi

Haigekassa hambaravi eelarve sisaldab laste hambaravi, hambahaiguste ennetamise ning täiskasvanute hambaravi- ja proteesihüvitise kulud.

2019. aasta prioriteediks on laste hambahaiguste ennetuse ja ravi teenuste kättesaadavuse ühtlustamine ja parandamine. Pikaajalise eesmärgina peaks laste hambaravi ennetustegevus ja ravi toimuma senisest süsteemsemalt. Lisaks ennetustegevustele jätkuvad ka pereõdedele ja kooliõdede suunatud terviseedenduslikud projektid, millega toetatakse ennetustegevust.

Alates 1. juulist 2017 makstav täiskasvanute hambaravihüvitis on mitterahaline hüvitis, mida rakendatakse tervishoiuteenuste loetelus toodud teenustele ning millega kaasneb patsiendi omaosalus. 2019. aasta eelarve koostamisel on lähtutud kahest määrast: täiskasvanu hüvitise määrast, milleks on 40 eurot aastas 50%-se omaosalusega ning kõrgendatud määrast, mida makstakse rasedatele, alla 1-aastase lapse emadele, töövõimetus- ja vanaduspensionäridele, osalise või puuduva töövõimega inimestele ning suurenenud hambaravivajadusega inimestele. Kõrgendatud hüvitise määr on 85 eurot ning omaosalus 15%.

Alates 2018. aastast muutus proteesihüvitis samuti mitterahaliseks hüvitiseks, mida rakendatakse tervishoiuteenuse loetelus toodud teenustele. Hambaproteesimise teenuse eest võtab haigekassa maksmise kohustuse üle ravikindlustatud töövõimetus- ja vanaduspensionäridel, osalise või puuduva töövõimega inimestel ning üle 63-aastastel ravikindlustatud eakatel kuni 260 euro eest kolme aasta kohta.

Tabel 13. Hambaravi eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Laste hambahaiguste ennetus ja ravi	19 238	24 757	23 168	24 884	1%
Ortodontia	4 816	5 843	5 780	6 389	9%
Täiskasvanute vältimatu hambaravi	1 227	1 598	1 380	1 475	-8%
Täiskasvanute plaaniline hambaravi	3 628	19 700	20 056	21 189	8%
Valmisolekutasu hambaravis	248	15	29	67	347%
Kokku	29 157	51 913	50 413	54 004	4%

1.6. Kiirabi

Alates 2018. aastast rahastas haigekassa halduslepingu raames kiirabiteenust, mis koosneb kiirabimeeskonna valmisolekuteenuse osutamist ning arenduskuludest kiirabimeeskonna koolituskuludele. 2018. aastal oli kiirabiteenuse rahastajaks haigekassa, kuid lepingud kiirabiteenuse osutajatega sõlmis ning ka teenuse osutamise vastavust lepingule jälgis Terviseamet.

2018. aasta jooksul uuendas haigekassa kiirabi teenuse rahastusmudelit ning alates 2019. aastast sõlmib haigekassa kiirabiteenuse osutajatega otse lepingud.

Tabel 14. Kiirabi eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Kiirabi kokku	0	42 239	45 539	52 000	23%

1.7. Ravikindlustamata isikute vältimatu ravi

Alates 2019. aastast rahastab haigekassa ravikindlustamata inimeste vältimatut ravi, mille eelarveks on planeeritud 8,1 miljonit eurot.

2. Tervise edendamine

Haigekassa tervise edendamise tegevused toetavad vastavalt rahvastiku tervise arengukavale inimeste teadlikkuse kujundamise, tervisekäitumise suunamise, ravikvaliteedi arendamise eesmärkide saavutamist ning tervise ennetamise eesmärkide saavutamiseks ja täitmiseks.

2019. aastal on tervise edenduse prioriteediks jätkuvalt terviseteadlikkuse kasvu suurendamine ning tervisekindlustuse pakutavatest võimalustest teavitamine. Suurt rõhku pöörame olemasolevate kampaaniamaterjalide uuendamisele, et veelgi enam tõsta märgatavust ja elanikkonna teadlikust. 2019. aastal kuuluvad uuendamisele emakakaelavähi sõeluuringu ja perearsti nõuandetelefoni 1220 visuaalsed lahendused. Kavas on ka olemasolevate teemade mahu tõstmine, lähtuvalt prioriteetidele. Läbi Rahvastiku Tervise Arengukava on seatud prioriteet veelgi enam toetada laste ja noorte vaimset tervist. Lähtuvalt sellest planeerime uuel aastal tõsta nii rahalist, kui sisulist mahtu Raseduskriisi nõustamise ja Laste vaimse tervise projektidele. Lisaks olemasolevatele teemadele lisandub uuel aastal ka mitu uut teemat. Näiteks on esmakordselt kavas luua loovlahendus jämesoolevähi sõeluuringu toetamiseks. Täiesti uute teemadena näeme 2019. aastal teavitustegevusi organdoonorlusest, vaktsineerimisest ja täiskasvanute suuhügieenist.

Tabel 15. Tervise edendamise eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Laste tervislikule arengule suunatud tegevus	325	502	425	495	-1%
Patsiendi teadlikkusele suunatud tegevused	622	628	669	1 430	128%
Esmatasandi võimestamine	62	92	15	155	68%
Tervisesüsteemi arendamine	506	378	591	320	-15%
Kokku	1 515	1 600	1 700	2 400	50%

3. Ravimid

Ravimite eelarve koosneb:

- kindlustatutele kompenseeritavatest ravimitest;
- täiendavast ravimihüvitisest;
- HIV, AIDS, antidoovid ja immuunpreparaadid.

3.1. Kindlustatutele kompenseeritavad ravimid

Haigekassa poolt kompenseeritavaid ravimeid, mida patsient saab iseseisvalt kasutada, väljastatakse apteegist tervishoiutöötaja retsepti alusel. Osa retsepti maksumusest tasub haigekassa ja vastav summa arvestatakse maha apteegis. Ambulatoorseks kasutamiseks mõeldud soodusravimite hüvitamine patsientidele on haigekassa jaoks avatud kohustus. See tähendab, et haigekassa on kohustatud soodusravimite loetellu kantud vajaduspõhised ravimid seaduses määratud ulatuses hüvitama ega saa vahendite puudumisele viidates keelduda.

2019. aasta soodusravimite eelarve koostamisel on arvestatud varasema nelja aasta hüvitiste trende, ravimikasutuse prognoositavaid muutusi ning soodusravimite loeteluga kaasneva muudatuste mõjuga (mõju 2,2 miljonit eurot).

Planeerimisel jagati ravimid 14 ravimigruppi. Nende gruppide põhiselt analüüsiti nelja viimase aasta kasutust ning 2019. aastaks arvestati võimaliku ravimikasutuse muutuse ning raviminimekirja muutustest tulenevaid mõjusid ravimihüvitistele.

Nimekirja lisanduvate ravimite osas analüüsiti kvartali täpsusega lisanduvate ravimite võimalike mõjudega. Ka geneeriliste ravimite puhul hinnati nende võimalik mõju kogu eelarvele kvartalite baasil.

Soodusretseptide arvu kui ka ühe retsepti keskmise maksumuse prognoosimisel on planeeritud mõõdukat tõusu arvestades viimase nelja aasta kasvutrendidega.

Tabel 16. Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
100% soodusravimid	64 474	64 694	72 170	73 948	14%
90% soodusravimid	36 087	38 644	35 765	34 743	-10%
75% soodusravimid	5 957	6 445	6 120	5 947	-8%
50% soodusravimid	19 721	20 645	22 467	22 964	11%
Kokku	126 239	130 428	136 522	137 602	6%

Tabel 17. Soodusretseptide arv

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
100% soodusravimid	974 199	1 013 518	991 361	1 073 286	6%
90% soodusravimid	3 008 047	3 101 317	2 949 709	2 995 316	-3%
75% soodusravimid	582 798	593 910	600 292	591 530	0%
50% soodusravimid	3 659 134	3 710 033	4 077 181	3 887 550	5%
Kokku	8 224 178	8 418 778	8 618 543	8 547 682	2%

3.2. Täiendav ravimihüvitis

Alates 2018. aastast muutus ravimihüvitis automaatseks ning lisasoodustuse saab kindlustatu koos tavapärase ravimisoodustusega juba apteegis ravimi väljaostmisel. Seda aga juba kulutustelt, mis ületavad 100 eurot kalendriaastas (varasemalt alates 300 eurot).

Lisaks täiendava ravimihüvitise süsteemile muutus 2018. aasta algusest ka nõ retseptitasu. Alates 2018. aastast on kõikidele retseptidele ühine retseptitasu 2,5 eurot. Varem oli see 100%, 90% ja 75% soodustuse korral 1,27 eurot ning 50% soodustuse korral 3,19 eurot ühe retsepti kohta.

2019. aasta täiendava ravimihüvitise rahastamiseks on planeeritud 9,6 miljonit eurot.

3.3. HIV, AIDS, antidoodid ja immuunpreparaadid

Alates 2019. aastast teostab ravimihankeid haigekassa. Muudatus on vajalik, sest ennetustegevuste olulise osa moodustavad nakkushaiguste leviku tõkestamine vaktsineerimiste abil ning HIVi ja tuberkuloosi ravi tagamine. Nimetatud teenuseid on seni rahastatud riigieelarvest, kuna need teenused peavad olema kättesaadavad kõigile, nii ravikindlustatud kui ravikindlustamata isikutele.

4. Ajutise töövõimetuse hüvitised

Ajutise töövõimetuse hüvitis on rahaline kompensatsioon, mida makstakse töövõimetuslehe alusel kindlustatud isikule, kellel jääb ajutise töövabastuse tõttu saamata töötasu.

Eelarve planeerimisel on võetud arvesse viimase 4 aasta hüvitiste tegelikku kasutust, kindlustatute ning hooldatavate vanuselise struktuuri muutust ning prognoositavat keskmise palga muutust. Sünnitushüvitiste puhul on arvestatud sünnitajate keskmise vanuse tõusuga.

Ajutise töövõimetuse hüvitiste eelarve koostamisel on arvesse võetud:

- viimase nelja aasta hüvitiste kasutuse statistikat;
- Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi makronäitajaid;
- Terviseameti koostatud grippi ja ülemiste hingamisteede nakkustesse haigestumiste statistikat.

Haigushüvitiste kulu kasvu mõjutab võrreldes teiste hüvitiste liikidega hooajaliste haigestumiste esinemine. 2019. aasta eelarve planeerimisel eeldame haigestumiste püsivust viimase nelja aasta keskmisel tasemel. Lähtudes Statistikaameti rahvastikuprognoosist, milles prognoositakse alla 50-aastaste kindlustatute arv vähenemist, planeerime haigushüvitiste töövõimetuslehtede arvu vähenemist 3% võrreldes 2018. aasta oodatava tulemusega.

Hooldushüvitiste kulu kasvu mõjutab peamiselt prognoositav keskmise palga muutus. 2019. aasta eelarve planeerimisel prognoosime töövõimetuslehtede arvu vähenemist 1% võrreldes 2018. aasta oodatava tulemusega. Hoolduslehtede arvu vähenemine on seotud kindlustatute arvu vähenemisega.

Sünnitushüvitiste eelarvet on eelnevatel aastatel enim mõjutanud demograafilised muutused. Sama trendi prognoosime ka 2019. aasta eelarves. Töövõimetuslehtede arvu kasvuks on planeeritud 1% seoses sünnitaja keskmise vanuse kasvu ning kõrge tööhõivega.

Tööõnnetushüvitiste eelarvet mõjutavad enim tööhõive ja palga muutused.

Tabel 18. Töövõimetushüvitiste eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Haigushüvitised	65 312	70 643	72 552	76 675	9%
Hooldushüvitised	22 318	23 480	24 281	25 608	9%
Sünnitushüvitised	49 224	53 213	53 772	58 962	11%
Tööõnnetushüvitised	4 443	5 002	4 895	4 921	-2%
Kokku	141 297	152 338	155 500	166 166	9%

Tabel 19. Haigekassa hüvitatud töövõimetuspäevade arv

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Haigushüvitised	3 531 904	3 534 163	3 689 071	3 644 644	3%
Hooldushüvitised	964 351	932 521	974 095	969 227	4%
Sünnitushüvitised	1 467 805	1 464 540	1 531 689	1 535 827	5%
Tööõnnetushüvitised	149 088	152 655	151 196	142 820	-6%
Kokku	6 113 148	6 083 879	6 346 051	6 292 517	3%

5. Meditsiiniseadmete hüvitised

Haigekassa hüvitab meditsiiniseadmeid kõigile kindlustatutele, kellele arst on määranud meditsiiniseadme kasutamise, arvestades meditsiiniseadmete loetelus toodud tingimusi. Meditsiiniseadmete osas on tegemist haigekassale avatud kohustusega.

Meditsiiniseadmete kompenseerimiseks vajamineva eelarve koostamisel võeti aluseks 2018. aasta eelarve täitmise prognoos. Eelarve prognoosimisel võeti arvesse juba hüvitatavate meditsiiniseadmete osas eeldatavate seadmete kasutajate arv ja kasutuse kasv. Samuti arvestati alates 1. jaanuarist 2019 jõustuvast uuest meditsiiniseadmete loetelust olevate muudatuste mõjuga (mõju 729 tuhat eurot).

Loetellu lisatakse kokku 287 uut meditsiiniseadme pakendit. Kehtiva meditsiiniseadmete loeteluga võrreldes paraneb insuliini pumpravis kasutatavate seadmete kättesaadavus lastele, laieneb lümfitorsete ja venoosse puudulikkuse kompressioonravis ning haavaravis kasutatavate toodete valik. Samuti lisanduvad uued valikud unemeditsiinis kasutatavate seadmete, stoomitoodete, ortopeediliste toodete ning diabeeditarvikute näol. Lisaks laiendatakse haigekassa poolt rahastatavate haavaplaastrite ja -sidemete kättesaadavust harvaesineva põletikulise nahahaiguse, gangrenoosse püodermia raviks, suurendatakse kolostoomiaga patsientidele hüvitatavate stoomikottide kogust, laiendatakse kompressioontoodete hüvitamist III staadiumi lipo-lümfödeemiga patsientidele ning suurendatakse glükomeetri testribade lantsettide hüvitatavat kogust I tüüpi diabeediga ning korduva ja raske hüpoglükeemiaga patsientidele.

Tabel 20. Meditsiiniseadme hüvitiste eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Esmased varajased proteesid ja ortoosid	1 220	1 400	1 699	1 606	15%
Insuliinipumbad ja insuliinipumba tarvikud	726	799	737	1 129	41%
Diabeeditarvikud (va pumpravi)	4 533	4 687	4 794	4 921	5%
Stoomihooldusvahendid	1 311	1 459	1 461	1 475	1%
Püsiva positiivrõhu aparaadid ja maskid	1 533	1 688	1 432	1 617	-4%
Haavasidemed ja haavaplaastrid	65	73	66	77	5%
Muud meditsiiniseadme hüvitised	93	247	164	253	2%
Kokku	9 481	10 353	10 353	11 078	7%

6. Eestis kindlustatu ravi välisriigis

Kindlustatu ravi välisriigis koosneb plaanilisest ravist välisriigis ning hüvitistest seoses Euroopa Liidu õigusaktidega, kus hüvitise saajaks on Eesti Haigekassa kindlustatu. Tervishoiuteenuste osutamist ning selle eest tasumist reguleerib EL riikide sotsiaalkindlustussüsteeme koordineeriv Euroopa Nõukogu määrus, millest tulenevad tervishoiuteenuste hüvitised on haigekassale avatud kohustus.

2013. aastal rakendus Eestis direktiiv „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriülese tervishoiu”. Piiriülese arstiabi hüvitamise tingimused on toodud ravikindlustuse seaduses – patsiendid võivad minna teise liikmesriiki eesmärgiga saada seal lisaks vajaminevale ravile ka plaanilist ravi. Kulude hüvitamine haigekassa eelarvest toimub Eestis kehtivate tervishoiuteenuste piirhindade alusel.

Tabel 21. Eestis kindlustatu ravi välisriigis eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Plaaniline ravi välisriigis	4 753	5 636	5 936	7 161	27%
Eestis kindlustatud inimese tervishoiuteenuse hüvitise kulud teises liikmesriigis	9 434	5 900	6 325	7 630	29%
Kulud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi alusel	89	125	100	120	-4%
Kokku	14 276	11 661	12 361	14 911	28%

7. Muud kulud

Muudes kuludes kajastatakse

- toetustegevused;
- Euroopa kindlustatu tervishoiuteenused;
- muud tervishoiukulud.

Tabel 22. Muude kulude eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Toetustegevused	0	262	212	680	160%
ELis kindlustatu tervishoiuteenused	1 562	2 000	2 000	2 062	3%
Mitmesugused tervishoiukulud	27	0	50	2 500	-
Kokku	1 589	2 262	2 262	5 242	132%

7.1. Toetustegevused

Riigieelarvest ületulevate funktsioonidega on haigekassa eelarvesse planeeritud toetustegevused summas 680 tuhat eurot. Toetustegevused koosnevad perearstide asendustasu, meremeeste ööpäevaringse eesti- ja ingliskeelse meditsiinilise kaugkonsultatsiooni võimaluse tagamisest laeval, HIVi ja AIDSi ravikonsiiliumi töö toetamisest ning ravimite logistikaga seotud kuludest.

7.2. Euroopa kindlustatu tervishoiuteenused

Teistes EL liikmesriikides kindlustatutel on õigus:

- vajaminevale arstiabile ajutisel viibimisel Eestis;
- igasugusele arstiabile Eestis elades.

EL liikmesriikide kindlustatute vajamineva arstiabi eest tasub esmalt haigekassa, aga tervishoiuteenuste kulude lõplikuks kandjaks jääb isiku kindlustajariik.

2019. aasta eelarveks on planeeritud 2,1 miljonit eurot, eelarve kasvab võrreldes 2018. aasta eelarvega 3%.

7.3. Muud tervishoiukulud

Muude tervishoiukulude eelarveks on planeeritud 2,5 miljonit eurot innovatsioonifondi tarbeks, mis on mõeldud tervishoiuteenuste osutamise kvaliteeti, kättesaadavust ja efektiivsust arendavate tegevuste või projektide ning tervisesüsteemi arendustegevuste eest tasumiseks kooskõlastatult Sotsiaalministeeriumiga (ravikindlustuse seadus §4).

Haigekassa tegevuskulud

Haigekassa ravikindlustuse hüvitiste administreerimise tegevuskulud jagunevad 5 gruppi:

- Tööjõukulud
- Majandamiskulud
- Infotehnoloogia kulud
- Arenduskulud
- Muud tegevuskulud

Tööjõulude kasv peegeldab haigekassa eesmärki hoida oma personal kompetentsena ja töötasu tööjõuturul konkurentsivõimelisena. Tööjõukulud kasvavad Eesti keskmise palga kasvuga samas tempos.

Majandamiskulude alla on planeeritud igapäevase majandamisega seotud kulud, haigekassa töötajate koolituskulud, konsultatsioonide (sealhulgas auditeerimise) ja uuringute kulud.

Infotehnoloogia kulude alla planeeritakse haigekassa infotehnoloogiliste seadmete ja tarkvara soetamisega ning infotehnoloogiliste süsteemide arendamisega ja hooldamisega seotud kulud. Haigekassa 2019. aasta infotehnoloogilise arenduse prioriteetideks on kliinilise otsustustoe projekt ning digiregistratuuri ja ühtse partnerite infosüsteemi II etapi arendamine.

Arenduskulude alla planeeritakse tervishoiukulude auditeerimise ja konsultatsioonide kulud ning avalikkuse teavitamisega (sealhulgas haigekassa kodulehe arendamisega) seotud kulud. Kuna arenduskulud toetavad kogu tervishoiusüsteemi arengut, siis planeerime arenduskulude kasvu samas tempos haigekassa eelarve tulude kasvuga.

Muude tegevuskulude all kajastatakse käibemaksukulu, tegevuskulude sihtfinantseerimine ning muud tegevuskulud (valuutakursikahjum, kuludesse kantud nõuded ja muud maksed). Muude tegevuskulude planeerimisel on peamiselt lähtutud teistelt eelarve ridadelt ning 2019. aasta investeeringute kavast tulenevast käibemaksukulust.

Tabel 23. Haigekassa tegevuskulude eelarve tuhandetes eurodes

	2017 tegelik	2018 eelarve	2018 täitmise prognoos	2019 eelarve	Muutus võrreldes 2018 eelarvega
Tööjõukulud	6 018	7 030	7 030	7 452	6%
Majandamiskulud	1 781	1 921	1 730	2 050	7%
Infotehnoloogia kulud	1 101	1 340	1 691	2 262	69%
Arenduskulud	133	331	180	396	20%
Muud tegevuskulud	942	909	900	1 140	25%
Kokku	9 975	11 531	11 531	13 300	15%

Reservkapital

Reservkapitali moodustamist reguleerib Eesti Haigekassa seaduse §38 järgmiselt

- Haigekassa reservkapital on haigekassa eelarve vahenditest moodustatav reserv ravikindlustussüsteemile makromajanduslikest muutustest tulenevate riskide vähendamiseks.
- Reservkapitali suuruseks on 5,4% eelarve mahust.
- Reservkapitali võib kasutusele võtta ainult erandkorras Vabariigi Valitsuse korraldusega valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Enne ettepaneku esitamist Vabariigi Valitsusele kuulab valdkonna eest vastutava ministri ära haigekassa nõukogu arvamuse.

Arvestades eelarve suurust, on 2019. aastal nõutav reservkapital 78,5 miljonit eurot. Reservi kantakse vahendid haigekassa jaotamata tulemi realt.

Riskireserv

Riskireservi moodustamist reguleerib Eesti Haigekassa seaduse §39¹ järgmiselt

- Haigekassa riskireserv on haigekassa eelarve vahenditest moodustatav reserv ravikindlustussüsteemile võetud kohustustest tulenevate riskide vähendamiseks.
- Riskireservi suurus on 2% haigekassa ravikindlustuse eelarve mahust.
- Riskireservi võib kasutusele võtta haigekassa nõukogu otsusega.

2019. aastal on nõutav riskireservi suurus 28,8 miljonit eurot. Reservi kantakse vahendid haigekassa jaotamata tulemi realt.

Jaotamata tulem

Eesti Haigekassa eelmiste perioodide jaotamata tulemi kasutusele võttu reguleerib Eesti Haigekassa seaduse §36¹ järgmiselt

- Haigekassa eelmiste perioodide jaotamata tulemit on majandusaastas lubatud kasutusele võtta kuni 30% ulatuses, kuid mitte rohkem kui 7% eelmisel kalendriaastal haigekassa eelarves ettenähtud tervishoiuteenuste kuludest.
- Haigekassa eelmiste perioodide jaotamata kasumi kasutuselevõtu otsustab nõukogu juhatuse ettepaneku alusel.

2019. aastal on jaotamata tulemi prognoositav maksimaalne lubatav kasutus 27,5 miljonit eurot, millest 12,9 miljonit on arvestatud reservkapitali ja riskireservi suurendamiseks, et viia reservid seadusega nõutavale tasemele.

Eesti
Haigekassa